

SADRŽAJ

Glava I

UVOD U PROBLEME MEĐUNARODNE TRGOVINE

	Strana
1. Pojam i definicija	3
a. Terminologija, značaj, ciljevi	3
b. Problemi definicije	4
2. Unutrašnja i spoljna trgovina	7
3. Zajedničke osobine i razlike unutrašnje i spoljne trgovine	10
a. Posrednička funkcija unutrašnje i spoljne trgovine	10
b. Ostala zajednička obeležja	11
4. Specifične crte spoljne trgovine	13

Glava II

SVETSKO TRŽISTE 16

Glava III

MEĐUNARODNA PODELA RADA - 25 lekura

1. Evolucija pojma međunarodne podele rada	19
2. Dinamička koncepcija međunarodne podele rada	20
3. Troškovi transporta i međunarodna podela rada	23
4. Socijalističke zemlje i međunarodna podela rada	25

16. DINAMIČKI NASUPROT STATIČKOM PRISTUPU UOČ. POD. RADA

Glava IV

TEORIJE SPOLJNE TRGOVINE

1. Klasične teorije spoljne trgovine	28
a. Teorija apsolutnih prednosti	28
b. Teorija uporednih troškova	29
c. Teorija recipročne tražnje	30
d. Marksovi pogledi na spoljnu trgovinu	31
2. Neoklasične i savremene teorije	33
a. Tausingov doprinos savremenoj teoriji	33

48000 · 14,10 = 11280
5640
67680000

	Strana
b. Teorija supstitucije	35
c. Teorija opšte ravnoteže	36
3. Teorije protekcionizma	38
a. Autarkija	38
b. Protekcionizam mlade industrije	39
— Frederik List	40
— Henry Charles Cary	40
— M. Manoilesko	41
— Raul Prebisch	41

Glava V SUBJEKTI SPOLJNE TRGOVINE

1. Preduzeća	44
a. Transnacionalne i multinacionalne kompanije	45
b. Preduzeća u socijalističkim zemljama sa centralno-planskom pri- vredom	45
c. Preduzeća u ZUR	46
d. Radne organizacije u Jugoslaviji	46
2. Banke	46
3. Država	47

Glava VI MEĐUNARODNE EKONOMSKE TRANSAKCIJE

1. Međunarodno kretanje robe	48
2. Međunarodni promet usluga	50
3. Međunarodni transfer tehnologije	53
4. Međunarodno kretanje kapitala	55
5. Međunarodna migracija radne snage	57
6. Proizvodna kooperacija i poslovno-tehnička saradnja	57

Glava VII POKAZATELJI USPEŠNOSTI U SPOLJNOJ TRGOVINI

1. Odnosi razmene — terms of trade	60
a. Proučavanje odnosa razmene	60
b. Problemi neekvivalentne razmene u međunarodnoj trgovini	61
c. Terms of trade — Metodološka rešenja	63
d. Odnosi razmene i problemi privrednog razvoja	66
e. Odnosi razmene i kupovna moć zemalja u razvoju	67
2. Koeficijenti zavisnosti zemlje od spoljne trgovine	69
3. Spoljnotrgovinski multiplikator	70
4. Koeficijent važnosti izvoza i uvoza	72
5. Mezo pokazatelji uspešnosti	75

Glava VIII

FAKTORI RAZVOJA SPOLJNE TRGOVINE I POLOŽAJ NACIONALNE PRIVREDE U MEĐUNARODNOJ RAZMENI

	Strana
1. Geopolitički položaj i pripadnost ekonomskim integracijama	77
2. Veličina zemlje	77
3. Nivo, dinamika razvoja i struktura	77
4. Mezo i makro društvena organizacija	78
a. Perfektna konkurencija na tržištu	78
b. Monopol u međunarodnoj trgovini	79
c. Karakter društvenog sistema i politika uključivanja u svetsku pri- vredu	83
5. Dugoročne strukturne promene u svetskoj privredi	84
6. Faktori koji neposredno utiču na izvoz i uvoz	84

Glava IX

KONKURENTNOST U SPOLJNOJ TRGOVINI

1. Faktori konkurentnosti	86
a. Politika izvoznih cena i kvaliteta	87
b. Mere spoljnotrgovinske politike	88
c. Organizacija istupanja na spoljna tržišta i marketing	88
d. Ostali faktori konkurentnosti	88
2. Elastičnost izvoza i uvoza i konkurentnost	89
a. Elastičnost razmene prema cenama	89
b. Elastičnost izvoza i uvoza prema dohotku	92
c. Struktura i stepen privrednog razvoja i elastičnost	93

Glava X

SISTEM I POLITIKA MEĐUNARODNE TRGOVINE

1. Multilateralizam i bilateralizam	95
a. Opšta obeležja multilateralizma i bilateralizma	95
b. Multilateralizam međunarodnih plaćanja	96
— Zona engleske funte	96
— Zona francuskog franka	98
— Evropski monetarni sporazum (EMA)	99
— Multilateralizam plaćanja u SEV-u	100
c. Bilateralizam u međunarodnoj trgovini plaćanja	101
2. Liberalizam i protekcionizam	103
3. Ocena posleratne međunarodne trgovinske politike i perspektive daljeg razvoja	112
4. Modeli spoljnotrgovinskog sistema i politike	114
a. Spoljnotrgovinski sistem i politika u uslovima kapitalističke privrede	114
b. Spoljnotrgovinski sistem i politika u uslovima plansko-socijalističke privrede	115
c. Spoljnotrgovinski sistem i politika samoupravne socijalističke pri- vrede	117

Glava XI

SISTEM DEVIZNIH KURSEVA

	Strana
1. Formiranje deviznih kurseva	119
2. Kurs ravnoteže	121
3. Fiksni devizni kursevi	123
a. Precenjene i podcenjene valute	123
b. Intervencione tačke	126
4. Fluktuirajući devizni kursevi	126
5. Paritet kupovnih snaga	128
6. Mnogostruki kursevi	130

Glava XII

INSTRUMENTI SPOLJNOTRGOVINSKE POLITIKE

1. Opšte karakteristike	134
2. Mere delovanja preko cene i preko količine	136
A. Carine i carinska politika	137
a. Pojam i opšta podela	137
b. Vrste carina	138
c. Carinska vrednost i carinska osnovica	140
d. Carinska tarifa	141
e. Odstupanja od carinske tarife	142
— Carinski kontingent	143
— Prelevmani	143
f. Carinsko opterećenje	144
g. Carinsko područje	145
h. Carinska unija	145
i. Ekonomsko dejstvo carina	147
B. Podsticaj izvoza	149
a. Pomoć izvozu	149
b. Vrste izvoznih premija	151
c. Devizna stimulacija izvoza	151
C. Kvantitativne mere	153
a. Mere trgovinske politike koje deluju na izvoz i uvoz preko količine	153
b. Zabrane izvoza i uvoza	154
c. Izvozni i uvozni kontingenti	155
D. Mešovite mere trgovinske politike	156
a. Indirektni protekcionizam	156
— Administrativne uvozne i diskriminatorske unutrašnje takse	157
— Preferencijalne prevozne tarife	157
— Obaveza mešanja, upotrebe i kupovine domaće robe	157
— Sikanozni postupak	158
— Avansni depozit kod uvoza	158
b. Specifični oblici protekcionizma (monopolski protekcionizam)	158
— Državna trgovina	158
— Damping	160

Glava XIII

PLATNI BILANS I POLITIKA PLATNOG BILANSA

	Strana
1. Bilans transakcija, devizni bilans i obračunski bilans	162
a. Bilans transakcija	163
b. Devizni bilans	163
c. Obračunski bilans	163
2. Definisanje ravnoteže	163
3. Faktori koji utiču na stanje platnog bilansa	166
4. Devizna kontrola i platni bilans	169
5. Uticaj devalvacije na platni bilans — Marchall-Lernerova teorema	172

Glava XIV

REGIONALNE EKONOMSKE INTEGRACIJE I REGIONALNA TRGOVINSKA POLITIKA

1. Pojam	175
2. Motivi i istorijat	176
3. Metodi integrisanja	177
4. Faze u razvoju integracije	178
5. Efekti integracija	178
6. Evropska ekonomska zajednica	179
7. Evropsko udruženje slobodne trgovine	183
8. Integracije zemalja u razvoju	184
9. Savet uzajamne ekonomske pomoći	185

Glava XV

ODNOS EKONOMSKIH SNAGA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI

1. Pojam	188
2. Dominantne privrede	188
3. Ponder odnosa ekonomskih snaga	190
4. Faktori koji utiču na odnose snaga	194
5. Perspektivne promene odnosa snaga	195

Glava XVI

MEĐUNARODNE EKONOMSKE INSTITUCIJE

1. Međunarodni monetarni fond	196
2. Svetska banka i regionalne banke	202
3. Opšti sporazum o carinama i trgovini — GATT	204
4. Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj — UNCTAD	210
a. Novi principi	211

	Strana
b. Unapređenje izvoza zemalja u razvoju u cilju povećanja njihovih deviznih prihoda	211
c. Problemi finansiranja i nevidljive trgovine zemalja u razvoju	215
d. Nove međunarodne institucije za trgovinu i razvoj	215
e. Šesti UNCTAD	216

Glava XVII

NOVI MEĐUNARODNI EKONOMSKI POREDAK

1. Nužnost nastanka	221
2. Razvoj ideje i suština novog međunarodnog ekonomskog poretka	224
3. Politika ostvarivanja	228

Glava XVIII

SPOLJNA TRGOVINA JUGOSLAVIJE

1. Robna struktura spoljnotrgovinske razmene	230
2. Regionalni tokovi izvoza i uvoza	233
3. Izvoz i uvoz socijalističkih republika i autonomnih pokrajina	237
4. Perspektive razvoja razmene i platni bilans	239

Glava XIX

SISTEM I POLITIKA SPOLJNE TRGOVINE JUGOSLAVIJE

1. Osnovi i principi sistema spoljne trgovine Jugoslavije	240
2. Razvoj spoljnotrgovinskog sistema do 1961.	243
a. Period administrativnog upravljanja u spoljnoj trgovini od 1946. do 1952.	244
b. Period društvenog upravljanja od 1952. do 1961.	246
— Sistem izvoznih i uvoznih koeficijenata	246
— Devizno obračunsko mesto	248
3. Spoljnotrgovinski sistem posle 1961.	249
a. Opšti uslovi u kojima je izvršena reforma 1961.	249
b. Devizni kurs, premije, carine	252
4. Privredna reforma 1965. i postreformski period	252
A. Pripreme za privrednu reformu 1965. godine	254
B. Promene instrumenata u privrednoj reformi	254
— Princip necesije deviza	256
— Devizni računi	258
— Institucija pretežnog izvoznika	259
— Retenciona devizna kvota	259
— Devizno samofinansiranje	260
— Međubankarsko devizno tržište	260
C. Regulisanje izvoza i uvoza — robni režimi	261
a. Režim izvoza	262
— Izvozna dozvola	262
— Izvozna saglasnost	262

b. Režim uvoza	263
— Slobodan uvoz — LB	263
— Uslovno slobodan uvoz — LBO	263
— Globalna devizna kvota — GDK	264
— Robni kontingent — RK	264
— Dozvola za uvoz robe — D	264
— Vezivanje uvoza za ostvareni devizni priliv	265
— Uvoz opreme	265
— Uvoz robe lične potrošnje	265
D. Mere za podsticanje izvoza	265
E. Mere za regulisanje uvoza	266
F. Carine u spoljnotrgovinskom sistemu SFRJ	266
a. Uloga i razvoj carina	266
b. Carinski zakon i Carinska tarifa	268
c. Saradnja Jugoslavije sa GATT-om	271
G. Organizaciona shema spoljne trgovine	273
a. Savezni sekretarijat za spoljnu trgovinu	273
b. Savezni sekretarijat za finansije	274
c. Sistem narodnih banaka	274
d. Poslovne banke	275
e. Privredna komora Jugoslavije	275
H. Spoljnotrgovinska mreža	277
a. Razvoj spoljnotrgovinske mreže 1945—1951.	277
b. Proširivanje spoljnotrgovinske mreže od 1951—1965.	278
c. Povećanje broja radnih organizacija i diversifikacija spoljnotrgovinskih poslova posle 1965.	280
5. Ustavna transformacija spoljnotrgovinskog sistema	282 → 133
A. Nove institucije u organizacionoj shemi ekonomskih odnosa s inostranstvom	282
a. Samoupravne zajednice za ekonomske odnose s inostranstvom	282 ✓
b. Koordinacioni odbori	283 ✓
c. Zajednička privredna predstavništva u inostranstvu	284 ✓
d. Jugoslovenska banka za međunarodnu ekonomsku saradnju i zajedničke finansijske organizacije	284 ✓
B. Sistemski zakoni	288 - 134
a. Zakon o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima s inostranstvom	289 ✓
b. Zakon o plaćanjima u konvertibilnim devizama	299 ✓
c. Zakon o prometu robe i usluga s inostranstvom	301 ✓
d. Zakon o obavljanju privrednih delatnosti u inostranstvu	307 ✓
e. Zakon o ulaganju sredstava stranih lica u domaće organizacije udruženog rada	308 ✓
f. Zakon o dugoročnoj proizvodnoj kooperaciji, poslovno-tehničkoj saradnji i pribavljanju i ustupanju materijalnog prava na tehnologiju između organizacija udruženog rada i stranih lica	311 ✓

Glava XX

SPOLJNA TRGOVINA I SPOLJNOTRGOVINSKA POLITIKA PROIZVODIMA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

	Strana
a. Spoljnotrgovinska operativa za promet naoružanja i vojne opreme	318
b. Sistem i politika regulisanja izvoza i uvoza proizvoda naoružanja i vojne opreme	319
c. Sistem finansiranja i plaćanja proizvoda naoružanja i vojne opreme	320